

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ**

**Предмет:** Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата мр Дејана Миливојевића

Одлуком Наставно-научног већа Факултета бр. 01-503/2-6.1 од 12. марта 2018. године, именовани су чланови Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр Дејана Миливојевића под насловом:

**ПРОЦЕСИ ПЛАНИРАЊА, ПРОЈЕКТОВАЊА И ГРАДЊЕ УРБАНЕ ЦЕЛИНЕ ТРГА  
ПАРТИЗАНА У УЖИЦУ**

После прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала и разговора са кандидатом, Комисија је сачинила следећи

**РЕФЕРАТ**

**1. УВОД**

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

На седници Наставно-научног већа Архитектонског факултета Универзитета у Београду која је одржана 14. 04. 2014. на основу члана 98. Статута Архитектонског факултета у Београду (Сл. билтен Факултета, бр. 80/08, 84/10, 88/12 и 89/12-пречишћен текст), а у вези са чланом 28. Правилника о докторским студијама (Сл. билтен АФ, бр.81/08) и Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета од 14.04.2014., донета је одлука бр. 01-523/2-8.5 којом је образована Комисија за оцену испуњености услова кандидата мр Дејана Миливојевића дип.инж.арх. и теме докторске дисертације под насловом: ЕСТЕТИКА АРХИТЕКТУРЕ КАСНЕ МОДЕРНЕ: ТЕОРИЈА ОБЈЕКТА И МЕСТА ТРГА ПАРТИЗАНА У УЖИЦУ, у следећем саставу:

- др Љиљана Благојевић, дипл.инж.арх., ванредни професор Универзитета у Београду— Архитектонског факултета
- Михаило Тимотијевић, дипл.инж.арх., редовни професор Универзитета у Београду— Архитектонског факултета
- Др Слободан Селинкић, редовни професор Техничког факултета, Универзитета у Новом Саду.

На основу члана 32 (с2) Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“, бр. 44/10), а у вези са чланом 162. Статута Архитектонског факултета у Београду („Сл. билтен АФ“, бр. 80/08, 84/10 и 89/12 – пречишћен текст) и сагласности Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду од 01. јула 2014. године, Наставно-научно веће Факултета је на седници одржаној 14. јула 2014. године, донело одлуку бр. 01-986/2-5.4 да се мр Дејану Миливојевићу, дипл.инж.арх., одобрава рад на теми докторске дисертације, под насловом „Процеси планирања, пројектовања и градње

урбане целине Трга Партизана у Ужицу“ и да се за ментора именује проф.др Љиљана Благојевић.

На основу члана 30. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“, бр. 76/05,100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење и 68/15), а у вези са чланом 100. Статута Архитектонског факултета (“Сл. билтен АФ“, бр. 105/15 – пречишћен текст и 115/17), а у вези са чланом 32. Правилника о докторским студијама („Сл. билтен АФ“, бр. 102/14), и на предлог Већа докторских студијаје, на седници одржаној дана 22. маја 2017. године, Наставно научно веће Архитектонског факултета у Београду на седници одржаној 29. маја 2017. године, донело је одлуку бр. 01-910/2-5.5.2 којом се разрешава проф.др Љиљана Благојевић, менторства на изради докторске дисертације кандидата мр Дејана Миливојевића, дипл.инж.арх., под насловом *Процеси планирања, пројектовања и градње урбане целине Трга партизана у Ужицу*. Истовремено је за ментора именована проф. др Александра Ђукић.

Фебруара 2018. године, завршену докторску дисертацију кандидат је, уз сагласност ментора, предао на Веће докторских студија. На основу члана 101. и члана 102. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ“, бр. 105/15 – пречишћен текст), члана 37. Правилника о докторским академским студијама (“Сл. билтен АФ“, бр. 102/14) и Одлуке Већа докторских студија Факултета од 05. марта 2018. године, Наставно-научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 12. марта 2018. године, донело одлуку број 01-503/2-6.1, да се образује Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр Дејана Миливојевића, дипл. инж. арх., под насловом “ Процеси планирања, пројектовања и градње урбане целине Трга партизана у Ужицу”, у саставу:

- др Александра Ђукић, ментор, ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- др Ева Ваништа-Лазаревић, члан Комисије редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- др Слободан Селинскић, члан Комисије, редовни професор Техничког факултета, Универзитета у Новом Саду.

## 1.2. Научна област дисертације

Докторска дисертација припада научној области *Архитектура и урбанизам* и ужој научној области *Урбанизам*, за које је Факултет матичан. Ментор предметне дисертације је др Александра Ђукић, ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду.

Списак радова који квалификују проф. др Александру Ђукић за ментора докторске дисертације:

1. Јелена Ђекић, Александра Ђукић, Милена Вукмировић, Петар Ђекић, Милена Динић-Бранковић: “Thermal Comfort of Pedestrian Spaces and the Influence of Pavement Materials on Warming Up During Summer” у „Energy and Building”, available online 6th November 2017 DOI:10.1016 .enbuild.2017.11.004, ELSEVIER, ISSN 0378-7788 (indexed in relevant scientific database of journals: Thomson Reuters, Web of Science, Web of Knowledge, Index Copernicus, Ebsco, etc.); Impact Factor: 2.465, 5-years Impact Factor 3.076, (ISI Journal Citation Reports 2014) <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378778817314639> (M21a)

2. Александра Ђукић, Бранислав Антонић, Тијана Вујичић: “Urban Shinkage in a 'Shrinking' Serbia – the approach to a global phenomenon in a local context”, у часопису “Geodetski Vestnik”, Vol. 61, No.4, 2017, стр. (614-629) (indexed in relevant scientific database of journals: Thomson Reuters, SSCI Social Science Citation Index, Social Scisearch SSci and Journal Citation Reports/Social Science Edition (JCR/SSE)). ISSN 0351-0271, UDK 711.4(497.11), DOI: 10.15292/geodetski-vestnik.2017.04.614-629 (M23)
3. Александра Ђукић, Милена Вукмировић, Срђан Станковић: “Principles of climate sensitive urban design analysis in identification of suitable urban design proposals. Case study: Central zone of Leskovac competition” у „Energy and Building”, Vol 115,1 mart 2016, (стр. 23-35) DOI:10.1016/j.enbuild.2015.03.057, ELSEVIER, ISSN 0378-7788 (indexed in relevant scientific database of journals: Thomson Reuters, Web of Science, Web of Knowledge, Index Copernicus, Ebsco, etc.); Impact Factor: 2.465, 5-years Impact Factor 3.076, (ISI Journal Citation Reports 2014) <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378778815002753> (M21a)
4. Тијана Вујичић, Александра Ђукић: „Methodological Framework for Shrinking Cities, Case study research: Northwest region of Bosnia and Herzegovina“ у часопису “ Geodetski Vestnik”, Vol. 59, No.3, 2015, стр. (520-537) (indexed in relevant scientific database of journals: Thomson Reuters, SSCI Social Science Citation Index, Social Scisearch SSci and Journal Citation Reports/Social Science Edition (JCR/SSE)). ISSN 0351-0271 UDK 528=863, (M23)
5. Александра Ђукић, Милена Вукмировић: “Creative Cultural Tourism as a function of City Competitiveness” у „ТТЕМ - Technics Technologies Education Management”, Volume 7, Number 1, 2012. стр. (404-411) ISSN 1840-1503. (indexed in relevant scientific database of journals: Thomson Reuters, Web of Science, Web of Knowledge, Index Copernicus, Ebsco, etc.); Impact Factor: 0.356 (ISI Journal Citation Reports 2011), (M23).
6. Александра Ђукић, Милена Вукмировић: “Creative Cultural Tourism as a Tool in Regional Development” у „ТТЕМ - Technics Technologies Education Management”, Volume 7, Number 4, 2012. (стр.1768-1779) ISSN 1840-1503. (indexed in relevant scientific database of journals: Thomson Reuters, Web of Science, Web of Knowledge, Index Copernicus, Ebsco, etc.); Impact Factor: 0.356 (ISI Journal Citation Reports 2011), (M23).
7. Александра Ђукић, Милена Вукмировић: “Redesigning the Network of Pedestrian Spaces in the Function of Reduction of CO2 emission, Case study: Pancevo i Vrsac”, у “Spatium-u” International Review, број 27, 2012. године, (стр. 31-39), ISSN 1450-569X UDC 711.523 (497.113). (M24)
8. Александра Ступар, Александра Ђукић: “Patchwork or Matrix? Testing the Capacity of the Contemporary City”, у “Spatium-u” International Review, број 15/16, 2007. године, (стр. 1-10), ISSN 1450-569X. (M24)
9. Александра Ступар, Александра Ђукић: “Brief Inside in Historical Transformation of Public Spaces - vs Myth, Ritual and Ideology” у “Spatium-u” International Review, број 7, 2001. године, IAUS, Београд, стр. (19-24), ISSN 1450-569X. (M24)

### 1.3. Биографски подаци о кандидату

Кандидат мр Дејан Миливојевић, дипл. инж. арх., рођен је 1967. године у Љубљани, Република Словенија. Завршио је Основну и средњу школу у Ужицу у периоду 1974-1985. Петогодишње основне студије на Архитектонском факултету Универзитета у Београду завршио је 1994. године, са просечном оценом 8,08 (осамнулаосам) и са оценом 10 (десет) на дипломском раду, чији ментор је био проф. Светислав Личина. Школске 1994/95. године уписао је двогодишње магистраске студије *Архитектонска организација простора* на Архитектонском факултету Универзитета у Београду. Магистарску тезу одбранио је 24.04.1998. године на Архитектонском факултету Универзитета у Београду пред комисијом у саставу: проф.др. Бранислав Миленковић, проф.др. Милан Ракочевић и проф.др. Иван Петровић. Професионални живот и искуство отпочео је у ГП “Златибор” из Ужица радећи на градилиштима и у Пројектном бироу. Након девет година радног искуства запослио се (2003) у *Високој техничкој школи*, данас *Високој школи струковних студија из Титовог Ужица*.

Непосредно након завршетка студија наставио је са научно истраживачким и стручним радом што је као резултат произвело учешћем на међународним (20) и националним (3) конференцијама и објављеним радовима у стручним (5) и научним часописима (12), затим, учествовао је на салонима архитектуре у Београду и Новом Саду и Београдској недељи архитектуре где је излагао реализације и публикације. Учествовао са радом на XXIV Светском конгресу архитеката у Токију 2011. године, (UIA 2011). Објавио уџбеник-монографију *Зградарство 1* (ISBN 978-86-7466-497-1) и уредио научну монографију-зборник радова под насловом *Између искорака и помирења, архитектура Станка Мандића* у којој је објавио есеј под насловом “Трагање за аутентичношћу” (ISBN 978-86-86845-55-9). Члан је Удружења архитеката Србије и дугогодишњи члан Управног одбора УАС, члан Инжењерске коморе Србије, лиценцирани архитект-пројектант. Савез инжењера и техничара Србије доделио му је 2017. године повељу “Заслужни члан” за “дугогодишње успешно ангажовање на остваривању циљева и задатака ИТ организације Србије”.

Израду доокторске дисертације одобрило је Наставно-научно веће Архитектонског факултета Универзитета у Београду 14.07.2014. године. Ангажован је као наставник у у звању предавача на групи предмета из уже научне области Архитектура и урбанизам.

## **2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ**

### 2.1. Садржај дисертације

Рукопис дисертације под насловом „Процеси планирања, пројектовања и градње урбане целине Трга партизана у Ужицу“ има укупно 399 листа. У *првој књизи*, 322 лист а у *другој књизи* укупно 75 листа од којих 8 нумерисаних листа и 67 нумерисана прилога приложених на 67 непагинираних листа. Основни текст дисертације је подељен у три главе и написан је на 228 листа. Прва глава састоји се из пет (5) поглавља, друга глава из три (3) и трећа глава из два (2) поглавља. У дисертацији кандидат се позива на 182 референце које су описане у футнотама. На крају дисертације је део под насловом *напомене* у којем су дата шира објашњења и описи изворних докумената на које се кандидат у дисертацији позива. Укупно је дато 76 бележака-напомена. Прилози дисертације су 67 илустрација које су повезане у другој књизи. Прилози се састоје из планских, текстуалних и фотографских докумената. Испред основног текста дисертације налази се резимеи на српском и енглеском језику, предговор, списак кратица, попис табела, уводне напомене о предмету и проблему истраживања и детаљан садржај.

## САДРЖАЈ

### ПРВА КЊИГА

#### СКРАЋЕНИЦЕ

#### ПОПИС ТАБЕЛА У ТЕКСТУ

#### УВОДНЕ НАПОМЕНЕ О ТЕМИ, ПРЕДМЕТУ И ПРОБЛЕМУ ИСТРАЖИВАЊА

### ПРВА ГЛАВА

#### **1 РЕКОНСТРУКЦИЈА ЖИТНЕ ПИЈАЦЕ У УЖИЦУ: ПРИКАЗ И АНАЛИЗА ПЛАНОВА[44]**

1.1	ОСВРТ НА ПОСЛЕРАТНА ИСТРАЖИВАЊА О БУДУЋНОСТИ ГРАДА.....	44
1.2	<i>РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАНОВИ У ПЕРИОДУ (1946-1951) У НР СРБИЈИ</i> .....	53
1.2.1	РАД УРБАНИСТИЧКОГ ЗАВОДА НР СРБИЈЕ.....	53
1.2.1.1	Општа методологија и методе израде планова периода (1946-1951).....	55
1.2.1.2	Саветовање урбаниста ФНРЈ 1950. У Дубровнику.....	55
1.2.1.3	Циљеви и методи послератних планова урбанизације.....	57
1.2.1.4	Резултати кампање.....	58
1.2.2	<i>ОСНОВНИ ПОДАЦИ ИЗ ИСТОРИЈЕ СЛОВЕНСКОГ УЖИЦА</i> .....	65
1.2.2.1	Историјска и просторна идентификација простора Трга партизана.....	65
1.2.2.2	Историјске чињенице .....	66
1.2.2.3	Регулациони планови (1863-1891).....	69
1.2.2.3.1	Трг Светог Ђорђа, форум вароши.....	70
1.2.2.4	Историја простора Трга партизана.....	72
1.2.2.5	Општа слика Ужица (1862-1945).....	73
1.2.3	РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАНОВИ У УЖИЦУ ПЕРИОДА (1946-1953).....	74
1.2.3.1	Ток израде Генералног плана Титовог Ужица (1945-1952).....	77
1.2.3.1.1	Први период (1947-1949).....	78
1.2.4	Регулациони план Милорада Прљевића (1946).....	79
1.2.5	Регулациони план Ружице Илић (1947-49).....	86
1.2.5.1	Критички коментари Генералног плана Титовог Ужица.....	92
1.2.5.2	Неспровођење кључних директива Генералног плана.....	96
1.2.5.3	Закључак-изведено стање.....	99
1.2.5.4	Опис доступних графичких прилога Директивног регулационог плана из 1949.....	100

1.2.5.5 Свакодневни положај Генералног плана.....	101
1.3 <i>КОНКУРСНИ ПРОЈЕКТИ ЗА РЕШЕЊЕ УЖЕГ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА УЖИЦА ИЗ 1953</i> .....	107
1.3.1 РАСПИСИВАЊЕ КОНКУРСА.....	107
1.3.2 ОПИС И АНАЛИЗА КОНКУРСНОГ ЗАДАТКА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА.....	111
1.3.2.1 Програм конкурса, извештаји жирија.....	111
1.3.2.1.1 Архивска документација .....	111
1.3.2.1.2 Програм конкурса.....	112
1.3.2.1.3 Просторни захват Трга, градски објекти, споменик.....	113
1.3.3 ЗАКЉУЧАК У ВЕЗИ ПРОГРАМА ПРОЈЕКТА ЗА НОВИ ТРГ.....	115
1.3.3.1 Анализа конкурсних решења.....	118
1.3.3.1.1 Генерални коментари појединих конкурсних решења.....	119
1.3.3.1.1.1 Прва група аутора.....	119
1.3.3.1.1.2 Друга група аутора.....	125
1.3.4 СИСТЕМАТИЗАЦИЈА РЕЗУЛТАТА АНАЛИЗЕ КОНКУРСНИХ РЕШЕЊА.....	133
1.3.4.1 Предпоставке за конкурсни задатак.....	133
1.3.4.2 Систематизација резултата анализа.....	135
1.3.5 ИСХОДИ КОНКУРСА.....	141
1.4 <i>УСВАЈАЊЕ ПРОЈЕКТА ЗА РЕКОНСТРУКЦИЈУ ЦЕНТРА ГРАДА (1954-55)</i> .....	144
1.4.1 ИЗВОД ИЗ АРХИВСКИХ И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА.....	144
1.4.2 ГЕНЕРАЛНИ ПЛАН Т.УЖИЦА (1953-1958).....	147
1.4.2.1 Опис пројекта Ружице илић из (1954-55).....	148
1.4.2.2 Титово Ужице, центар града, синтезно решење.....	154
1.4.3 ПРЕДЛОГ Р. ИЛИЋ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ УЛИЦЕ Д.ТУЦОВИЋА (М.ТИТА).....	156
1.5 <i>УСВАЈАЊЕ КОНАЧНОГ ПРОЈЕКТА РЕКОНСТРУКЦИЈЕ (1958) ГОДИНЕ</i> .....	161
1.5.1 Извод из архивских и других докумената.....	161
1.5.2 Ревизија Генералног плана из (1954-55).....	165
1.5.3 Коментари усвојеног решења.....	167

## ДРУГА ГЛАВА

### 2 РЕАЛИЗАЦИЈА И ЕСТЕТИКА АРХИТЕКТУРЕ ТРГА ПАРТИЗАНА У УЖИЦУ

2.1	ИСХОДИ УРБАНИСТИЧКИХ ПРОЈЕКТА ПЛАНОВА ЗА ТРГ ПАРТИЗАНА У УЖИЦУ (1946-1965).....	174
2.1.1	<i>Први исход: реализација Трга партизана</i> .....	175
	Седнице одбора за изградњу [176]	
	Уговори [178]	
	Оперативни извештаји у вези изведених радова на тргу (1958-60) [179]	
	Програм изградње, финансијски план [182]	
	Пројектна документација [185]	
	Недељник <i>Вести</i> о догађајима из 1961. године [185]	
	Изградња на Тргу после 1961:	
	реализација хотела <i>Златибор</i> и <i>Малог трга</i> [188]	
	реконструкција и доградња Спомен дома [191]	
	ободне и контактне зоне Трга [192]	
2.1.2	<i>Други исход: реализација комплекса на десној обали Бетиње</i> .....	193
2.1.3	<i>Трећи исход: реализација урбанистичке целине Мегдана</i> .....	196
2.1.4	<i>Четврти исход: реализација источног дела Улице Димитрија Туцовића</i> .....	197
2.1.5	<i>Пети исход: реализација потеза Улице Николе Пашића</i> .....	199
2.1.6	<i>Шести исход: реализација западног дела Улице Димитрија Туцовића</i> .....	200
2.1.7	<i>Седми исход: сквер Алексића мост (Курлагино раскриће)</i> .....	200
2.1.8	<i>Осми исход: стамбена зона Ђендовина</i> .....	201
2.1.9	<i>Девета реализација: стамбена и индустријско-пословна зона Крчагово</i> .....	202
2.2	ЕСТЕТИКА, КОМПОЗИЦИЈА И ФУНКЦИЈА АРХИТЕКТУРЕ ТРГА ПАРТИЗАНА.....	204
2.2.1	<i>Теоријска разматрања о новим друштвеним центрима</i> .....	204
2.2.1.1	Хабилитациони рад Станка Мандића (1959-1960).....	208
2.2.1.2	Критички прикази Трга партизана, примарни извори.....	213
2.2.1.3	Критички прикази Трга партизана, секундарни извори.....	216
2.2.2	<i>Објекти на Тргу</i> .....	218
2.2.2.1	Комплекс Спомен дома и телекомуникационог центра.....	218
2.2.2.2	Споменик.....	220
2.2.2.3	Источни, западни и северни блокови мешовите намене.....	223
	Западни блок [224]	
	Источни блок [224]	
	Северни блок источна страна [226]	
	Северни блок западна страна [226]	
2.2.2.4	Здање хотела <i>Златибор</i> .....	227

2.2.2.5	Солитер на углу улица М.Тита и Петра Ћеловића.....	229
2.2.2.6	Реконструкција и доградња Спомен дома.....	230
2.2.2.7	ЗАКЉУЧАК	
2.2.2.8	Величина Трга.....	231
2.3	УМЕТНИЧКИ И ИНДИВИДУАЛНИ ДИСКУРСИ АРХИТЕКАТА ТРГА.....	234
2.3.1	Станко Мандић.....	234
2.3.2	Светлана-Кана Радевић.....	240
2.3.3	Милорад Пантовић.....	243
2.3.4	Закључак.....	247

### **ТРЕЋА ГЛАВА**

#### **3 ЗАВРШНА РАЗМАТРАЊА**

3.1	РЕКОНСТРУКЦИЈА ЦЕНТРА УЖИЦА У КОНТЕКСТУ РЕФЕРЕНТНОГ ПЕРИОДА.....	249
3.2	ЗАКЉУЧАК.....	257
3.2.1	Опште.....	257
3.2.2	Резултати истраживања.....	259
3.2.2.1	Резултати претраге историјских и фактографских извора.....	260
3.2.2.2	Резултати претраге теоријско-естетских извора.....	262
3.2.3	ЕПИЛОГ.....	267

#### **4 НАПОМЕНЕ УЗ ТЕКСТ.....273**

#### **5 ЛИТЕРАТУРА И ДОКУМЕНТАЦИЈА.....312** Белешка о кандидату

### **ДРУГА КЊИГА**

#### **6 ПРИЛОЗИ.....324**

##### 6.1 СПИСАК ПРИЛОГА.....326

#### **7 КЊИГА ПРИЛОГА.....332-399**

Прилог 1: Изјава о ауторству

Прилог 2: Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада

Прилог 3: Изјава о коришћењу



## 2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

Докторска дисертација је подељена у две књиге. Прва књига састоји се из увода и три главе са укупно десет поглавља. Поглавља су подељена у више подцелина. Наслови глава су :1. *Реконструкција житне пијаце у Ужицу: приказ и анализа планова*, 2. *Реализација и естетика архитектуре Трга партизана у Ужицу*, 3. *Завршна разматрања и закључци*.

У уводу су обрађени предмет и проблем истраживања, значај, циљеви, задаци, хипотезе, научне методе и технике истраживања које су коришћене у раду, уз приказ научне оправданости истраживања, очекиваних резултата и практичне примене резултата истраживања.

**Прва глава** састоји се из пет поглавља у којима су приказани резултати истраживања историје планирања Ужица у периоду 1891-1965. Пре изношења резултата првог дела у уводном сепарату изнесене су у краћем извештају докторандове опсервације и закључци о послератним дилемама Западног света у вези развоја града будућности.

На самом почетку објашњен је период интензивне израде генералних планских докумената у НР Србији. Као увод главној теми у кратком извештају описан је развој Ужица током турске окупације (1482-1882). Најважнији период за планску урбанизацију Ужица одиграо се у ослобођеној Србији током кампање за уређења села вароши и варошица. Ужице је 1891. године добило регулациони план окружне вароши рађен по принципима регулације Западних земаља и уз пресудну улогу Западних стручњака. Тај план важио је наредних пола века. Ужице као Титов град и град посебног значаја за митологију Народноослободилачког рата и Народне револуције (Ужичка република 1941.) добило је повлашћен положај. Прве планске скице радили су Миладин Прљевећ (1946), и Ружица Илић (1947-1949). Њихови планови су били поствљени на темељно супротним премисама. Одлуком Министарства грађевина даље је разрађиван план Ружице Илић који је почивао на савременој саобраћајној инфраструктури (аутопутеви, аутостраде, брзе електрификоване пруге) и наменској диференцијацији градске површине. У њеном плану јасно је истакнут будући Трг партизана као ново градско средиште повезано градским проспектом са железничком станицом електрификоване пруге широког колосека која је симболисала модерни развоја Друге Југославије. Након прве скице Трга партизана из 1949. уследила је ремоделација простора центра града и Трга 1952. године. Тада су у урбанистичким потезима дефинисани будућност главне улице и Трга партизана. У исто време, Ужице је постало део пројекта СУБНОР-а за обележавање значајних места револуције. Предвиђено је да се Ужице планира и естетски обликује као спомен град. Трг партизана добио је прворазредни значај као пројекат који треба да манифестује парадигму новог друштвеног центра у новој држави. Као последица, 1953. године расписан је конкурс за Трг и централне градске блокове. То је била победа Ружице Илић над локалним политичким ауторитетима. Додељене су две једнаковредне награде архитектама Мандићу и Пантовићу. Њихова решења су била у концепцији потпуно различита па је настао период (1953-1955) који су обележила лутања по питању програма и естетике Трга. Као излаз из ситуације нејасних компетенција, урбаниста града архитект Ружица Илић, добила је задатак да уради коначан предлог решења за Трг и потезе улица главне (Маршала Тита, Димитрија Туцовића), Хероја Дејовића (Николе Пашића) и Омладинске. Посао је завршила 1954. а почетком 1955. њен пројекат је усвојен. Тада су архитекте Пантовић и Мандић почели да израђују пројекте за зграде које уоквирују Трг. Међутим, и у наставку процеса пројектовања зграда за Трг нису биле прецизно исказане: компетенције, јединствени програм и јединствено естетско уређење. Усвојени план из 1955. је упућен на ревизију 1956/57 и након ревизије, према препоруци ревидента, одбијен је од стране Народног одбора Ужица. Како је изградња Трга, на којем је био предвиђен споменик маршалу Брозу, била ургентна и неодложна, лауреат конкурса Станко Мандић добио је задатак да уради урбанистички пројекат *Трг* који је усвојен 1958. године и на основу кога је Трг и изведен. Усвајањем пројекта Станка Мандића окончана је значајна фаза у процесу

планирања и пројектовања Трга. Поред тога, током периода (1945-1958) постављена је стратегија генералног развоја града која се нису у битном мењале у каснијим рестилизацијама регулационог плана града 1962. и 1965. године.

У првом поглављу детаљно су анализирани и описани урбанистички планови Миладина Прљевћа (1946), Ружице Илић (1947-1949), конкурсни елаборати (1953), реконструисани генерални план Ружице Илић и њен пројекат уређења центра града (1954-55), урбанистички пројекат Трг Станка Мандића (1958). Ток излагања првог дела испраћен је са 8. табела, 39 [1-39] напомена и 44 [1-44] прилога.

**Друга глава** састоји се из три поглавља. **Прво поглавље**, *Исходи урбанистичких пројеката и планова за Трг партизана у Ужицу* (1946-1965), подељено је на девет подцелина. Најзначајнија је прва: *Реализација Трга партизана*. У њој је темељно, уз велики број архивских извора, аргументован подухват реализације Трга партизана. Анализирани су документи попут уговора, финансијских планова, планова реализације, извештаја о току и динамици реализације. Посебно су важни записници Одбора за изградњу Трга. Као илустрација свакодневних интересовања за изградњу Трга партизана и за предстојећу прославу јубилеја Народне револуције (1941-1961) на њему, прегледани су новинарски извештаји у ужичком недељнику *Вести*. У оквиру поглавља описана је и изградња Трга након 1961. године, односно, изградња Хотела *Златибор* 1981. и доградња Спомен дома 1984. Осталих осам наслова посвећени су исходима проистеклим из планова за реконструкцију центра града: железничка и аутобуска станица, Мегдан, главна улица, (источни део, западни део), Улица Николе Пашића, Курлагино раскршће, Крчагово, Ђендовина. У овом поглављу није анализирана архитектура већ само фактографија. **Друго поглавље**, *Естетика, композиција и функција архитектуре Трга партизана* подељено је на две целине. Прва целина односи се на критичка разматрања и анализу теоријских и естетских претпоставки *нових друштвених центара*. Теоријска разматрања су била парадигма за реализацију Трга партизана. Целина се завршава приказима Трга у примарним а потом и у секундарним изворима. У другој целини приказани су резултати функционалних и обликовних анализа објеката сарграђених на Тргу: Спомен дом (Народно позориште), телекомуникациони центар, *западни блок, источни блок, северни блок-источна страна* и Хотел *Златибор*. Приказани су и солитер у главној улици, у броју 60 и доградња Спомен дома као објекти који су непосредно ослоњени на комплекс Трга. **Треће поглавље** носи наслов *Уметнички и индивидуални дискурси архитектата Трга*. У овом поглављу су саопштени резултати истраживања личних и професионалних биографија архитектата који су израдили пројекте за Трг. Целине поглавља су насловљене према њиховим именима: *Станко Мандић, Светлана-Кана Радевић, Милорад Пантовић*. Приказ њихових биографија није једнако документован обзиром на неуједначеност броја извора. Најтемељније је приказан Станко Мандић који и јесте најзначајнији архитекта Трга. Остала два архитекта су приказана на основу доступних непосредних изворних јединица. Као изворне јединице докторанд је користио њихове текстове, реферате, изјаве, интервјуе и чланке и слична примарна документа. Највећу библиографију оставио је Станко Мандић. На крају сваке целине следи закључак. Као укупан резиме поглавља у посебном закључку је истакнут специфичан значај Трга партизана обзиром да су га осмишљавали архитекти изразитих личних ставова и потпуно различитих приступа материјализацији и обликовању архитектуре. Ток излагања другог дела испраћен је са 4 табеле, 36 [40-76] напомена и 23 [43-67] прилога.

**Трећа глава:** *Завршна разматрања и закључци* састоји се из два поглавља. У првом поглављу указује се на врло обиман државни програм за изградњу, реконструкцију или доградњу друштвених центара у Другој Југославији. У контексту читавог периода социјалистичког градитељског програма Трг партизана има посебно место али је он и део широког процеса грађења тргова ослоњеног на исте програмске, естетске и меморијалне премисе. Наслов поглавља је *Реконструкција центра Ужица у контексту референтног периода*. Из ње проистиче закључак о темељној теоријској и митолошкој концепцији

парадигме нових друштвених центара као и о променама насталим у ходу историје а у вези опште друштвене и стручне климе. Уопштем смислу програм изградње центара био је озбиљно теоријски замишљен и дефинисан, али делимично и са мање успеха спроведен. У овом делу посебно се дискутују центри градова Ново Велење и Куманова као и теоријски експозе архитекта Јурија Најдхардта под насловом: “Градски центар и његов амбијент као просторно-пластични феномен“ [*Arhitektura- urbanizam* 63, Београд, 38.] Након овог поглавља следи *Закључак* у којем су резимирани резултати истраживања докторанда који директно упућују на фактографију о историјском, теоријском и друштвено-политичком референтном оквиру изградње Трга у Ужицу. Докторанд закључује да, иако посебне вредности, Трг партизана није у потпуности успешна реализација. Пројекат послератног Титовог Ужица, којем је централни ликовни, композициони и функционални мотив био Трг партизана, није имао јасану и финансијски одрживу, већ идеалистичку естетско-функционалну парадигму коју је оптерећивала и романтична митологија. Поред тога, није постојала стварна културолошка подршка житеља Ужица за изградњу оваквог трга. У наставку каснијих реконструкција спорадично су, и уз знатна одступања, реализовани потези у источном делу главне улице, комплексу *десна обала*, и потезу Улице Хероја Дејовића. Кандидат сматра да би се поступком планских интервенција у несређеном ткиву града још увек могле изнети на видело неке од основних поставки реконструкције Ужица. Он констатује да су грешке велике и да би могућа поправка била скупа али и неопходна обзиром на опште нејасно стање: 1) саобраћаја, 2) наменског зонинга и 3) морфолошког лика како центра тако и града у целини. Ток излагања трећег дела испраћен је са 2 [74-76] напомене и две слике.

### 3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

#### 3.1. Савременост и оригиналност

У докторској дисертацији кандидат мр Дејан Миливојевић је остварио научни допринос у области Архитектуре и урбанизма и уже области урбане обнове са фокусом на Трг партизана у Ужицу и период (1945-1965) године. У дисертацији су презентована нова сазнања о: 1) историји, 2) естетској парадигми, и 3) процесима пројектовања и реализације Трга партизана у Ужицу:

- 1) темељно су истражена пројектна и писана архивска документа, референтна периодика, публикације и манускрипти научних радова, потом и савременији и савремени извори који су се бавили градским центрима и непосредно Тргом партизана;
- 2) методом синтезе информација кандидат је успоставио транспарентност тока израде планских докумената током периода (1891-2011) што доприноси јасном увиду у значај Трга партизана за урбану структуру и функције града у целини;
- 3) методом компаративне анализе уочен је јасан друштвени циљ времена социјалистичке идеологије који је истицао парадигму и програм новог градског центра као јавне, естетски посебно уређене, меморијално-свакодневне градске жиже;
- 4) биографском методом утврђено је да су најзначајнији архитекти Трга имали потпуно различита виђења о архитектури, урбанизму, материјализацији, да су били међународно апострофирани аутори, јаке и индивидуалне личности велике изражајне снаге и да су једном уопштеном програмском начелу друштвених центара додали сопствене химере и идеале.

Собзиром да до сада није учињен документовани потпун преглед стручних и друштвено-политичких дешавања везаних за пројекат *Трг партизана у Ужицу*, допринос кандидата, пре свега, упућује на рационалну критику тог, градитељски и плански, веома активног периода. Као последица тако засноване критике докторанд уочава низ добрих претпоставки првог

генералног плана Титовог Ужица као и перспективе за његову савремену интерпретацију. Уједно, широко засновани референтни теоријски и историјски оквир изнели су оригиналне закључке о историји и естетици планова за реконструкцију и изградњу Трга партизана и потеза улица Димитрија Туцовића и Николе Пашића. То упућује на промену парадигме социјалистичке естетике која се у преломним шездесетим трансформисала из идеје диктатуре пролетаријата у идеју социјалне еманципације. У физичком простору главни градски тргови су из концепта манифестационе позорнице и зборишта прерасли у друштвене центре сложених и многобројних функција. Из архитектуре соц-реализма прешло се на концепт модернизма и интернационалног стила. Све споменуте промене очигледне су у грађи доктората везаној за Трг партизана и центар града Ужица. Кандидат је истражио и посебност естетике архитектуре Трга која је проистацала нарочито из идеје Станка Мандића о савременој архитектури која би морала да превазиђе, тада негативно критиковне, рутинске ликовне и композиционе поступке. Та тумачења основана су на рукописима Станка Мандића који нису до сада били доступни широј јавности па је и овај допринос о историји апострофираног простора оригиналног карактера.

### 3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Дисертација је ослоњена на примарне изворе из историја планирања и пројектовања Трга и урбанизма Ужица, као и из области опште српске или југословенске историје планирања. Основни корпус примарних извора чини до сада непотпуно истражена архивска и библиотечка грађа. То су заоставштина архитекта Ружице Илић, фондови Станка Мандића и Миломира Прљевића похрањени у Музеју науке и технике из Београда и Историјском архиву Ужица. Фондови у МНТ су сређени и прегледни. Фондови у ИАУ су несређени, документа се налазе у у следећим фасциклама: Збирка рукописа, Фонд Миладина Прљевића; Фасцикла Народног одбора градске општине Титовог Ужица, Фонд скупштине општине Титово Ужице (1944- ), -Фонд скупштина среза Титовог Ужица (1955-67), Фонд скупштине општине Титово Ужице, Дирекција за изградњу Трга, ГП *Златибор*, Стамбена управа, Акта ревизионе комисије, Записници седница Народног одбора, Дирекција за изградњу Трга, дописи, писма, одлуке, извештаји. Посебно је значајна архива ужичког недељник Вести. Проучавана је библиотечка грађа Народне библиотеке Србије, Института за архитектуру и урбанизам Србије, Библиотеке архитектонског факултета у Београду, Народне библиотеке из Ужица.

Другу групу, претежно писаних примарних извора, чине хабилитациони рад Станка Мандића, дисертаца Оливера Минића, књиге, чланци и периодика о планирању, пројектовању естетици и теорији тог периода и Трга партизана. Пореде извора из референтног периода, присутан је и изванредан број секундарних извора који описују значај пројекта Трга партизана у контексту историје српске архитектуре и урбанизма или нових погледа на ту историју и естетику.

Посебна група извора односи се на књиге о филозофији и естетици периода и послератним виђењима будућности градова. Та литература је ослонац закључцима у појединим краћим и општим деловима дисертације. Део такве литературе није наведен у списку најзначајнијих извора.

Дисертација се позива на укупно 159 наслова који су наведени у попису реферисне и ослоне литературе и извора. Од тога је 53 књиге, монографских зборника и публикација, једна докторска дисертација, један хабилитациони рад; 101 чланак из часописа и 1 интернет извор. У дисертацији се налази укупно 67 илустрација повезаних у књигу прилога, 76 издвојених напомена на крају текста, 12 табела и два документа под називом слике.

Кључна литература и извори у изради докторске тезе:

- \*Argan, C. G.(1982). *Studije o modernoj umetnosti*, Nolit, Beograd.
- Bašlar, G. (1969). *Poetika prostora*, Kultura, Beograd.
- Белусов В.Н. (1973). *Современаја архитектура Југославији*, Масква, Строиздат.
- Бркић, А. (1964). „Odlazak zida“, *Arhitektura-urbanizam*, Beograd, br. 27, str.38-39.
- \*Бркић, А. (1992). “Архитектонска обрада Трга у Ужицу”, *Знакови у камену, Српска модерна архитектура 1930-1980*, Савез архитектата Србије, Београд (стр. 174-177) ИСБН 86-82103-01-Х, Народна библиотека Србије, Београд.
- Vjelikov V.(1962). *Komuna kao predmet prostornog planiranja*, Zbornik Arhitektonskog fakulteta, Beograd.
- \*Бјеликов, В. (1963). “Неки проблеми реконструкције градских центара”, *Архитектура урбанизам*, бр.24, Београд, стр.23-24.
- Бјеликов, В. (1963). “Реконструкција центра Новог Сада”, *Архитектура урбанизам*, бр.20, Београд, стр.17-22.
- Vjelikov V. (1966). “Nova dispozicija i koordinate gradskih centara”, *Arhitektura urbanizam*, Beograd, br.39, str. 3-6.
- Благојевић, Љ. (2007). *Нови Београд, оспорени модернизам*, Архитектонски факултет, Београд.
- Vogojević, R. (1950). “Centri gradova i četvrti”, u Krstić, B. (2014). *Atinska povelja i misao arhitekata i urbanista FNRJ 1950-ih*, Beograd, str. 204-2015.-
- \*Богојевић Р. (1953-56). “Прилог тумачењу архитектонске целине” *Зборник Архитектонског факултета 1953-1956*.
- Богдановић, Б. (1961). “О постављању споменика”, *Архитектура урбанизам*, бр.10/61, Београд, (стр. ).
- Богдановић, Б. (1971). “Грађење Нове архитектонске школе”, *Универзитет данас*, број 5-6, мај-јун, стр 1-36. –
- \*Bogdanović, B. (1976). *Urbs & Logos*, Gradina, Niš.
- Bogdanović, B. (1984). *Zaludna mistrija*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb.
- Bogdanović, B.(1990). “A site for the Spirit“, *World Architecture*, London, 36-44.
- Борисављевић, М. (1998). *Златни пресек и други есеји*, избор и предговор др Зоран Маневић, Српска књижевна задруга, Београд.
- Бошковић Ђ. (1952). “Нешто о законитости у архитектонском стварању” *Зборник Архитектонског факултета 1951-1952*.
- Вучковић, С. (1962). “Реконструкција градског центра Зрењанина”, *Архитектура урбанизам*, Београд, бр.17, Београд, стр.1-8.
- Вучковић, С. (1962). “Галерија спомен збирке Павла Бељанског у Новом Саду”, *Архитектура урбанизам*, Београд, бр.17, стр.9-11.
- Giedion, S.(2002). *Prostor, vreme, arhitektura*, *Grđevinska knjiga*, Beograd.
- Грабријан, Д. (1966). “Плечник и новија словеначка архитектура”, *Архитектура урбанизам*, Београд бр.38, стр.53-58.
- Добровић, Н. (1961). “Структурализам”, *Архитектура урбанизам*, Београд, бр.4, стр.20-23.
- Ђокић, В. (2004). *Урбана морфологија града и градски трг*, Архитектонски факултет, Београд.
- Ђокић, В. ( 2009). *Урбана типологија –градски трг у Србији*, Архитектонски факултет, Београд.
- Đukić V.(1965). “Titovo Užice: rešenje glavnih saobraćajnih pravaca u prostornoj organizaciji grada“, *Arhitektura urbanizam* Beograd br.35-36, str.63.
- Đorđević, Dabović (2010).“Ideology and practice of town planning of Belgrade 1867-1972”, *Collection of papers of the Faculty of Geography*, Belgrade, VOL LVIII, str.153-74.

- Еко, У. (1973). *Kultura, komunikacija informacija*, Nolit, Beograd.
- Ellin, N. (2002). *Postmodern urbanizam*, Orion Art, Beograd.
- Жунковић, З. (1961). “Наши споменици данас”, *Архитектура урбанизам*, бр.10, Београд, стр.22-32.
- Злоковић, М. (1960). “Интегрисање модулора у интернационални модуларни систем”, *Архитектура урбанизам*, Београд, бр.06, стр.28-31.
- Злоковић, М. (1966). “Учитељска школа у Призрену”, *Архитектура урбанизам*, бр.38, Београд стр. 48-51.
- Zotović R. (2011). “The Questions of Urbanization and Architecture or the Questions of Living Standard on the Wider Area of Uzice in the Roman Period,” *4<sup>th</sup> International Conference, Science and higher education in function of sustainable development, Proceedings*, (HBTS) Uzice 7-8 October, (p.18-23).
- Зуровац М. (1986). *Умјетност као истина и лаж бића*, Матица Српска.
- \*Илић, Р. (1953). “Титово Ужице”, у *Градови и насеља у Србији*, Урбанистички завод НР Србије, уредник Михаило Митровић, Научна Књига, Београд, стр.119-125.
- \*Илић, Р. (1953). “Насеље Турица” у *Градови и насеља у Србији* стр. 239.
- \*Пић Р. (1952). “Titovo Užice” у *Arhitektura* br.3/4, Zagreb, str. 29-32.
- \**Историја Титовог Ужица, Iи II том*, Београд (1989).
- Каниц Ф. (1987). *Србија земља и становништво 2.*, Српска књижевна задруга, треће издање.
- Којић, Б. (1970). *Варошице у Србији XIX века*, Грађевинска књига Београд.
- \*Krier Rob, (1991). *Gradski prostor u teoriji i praksi*, *Građevinska knjiga, Beograd*.
- \*Кроче, Б. (1934). *Естетика*, Космос, Београд.
- Krnić, J.(1950). “Arhitektonsko nasleđe i proces stvaranja arhitektonskog izraza”, у Krstić (2014). *Atinska povelja i misao arhitekata i urbanista FNRJ 1950-ih*, Beograd, str. (190-203).
- Krstić, B. (2014). *Atinska povelja i misao arhitekata i urbanista FNRJ 1950-ih*, (Biblioteka Branislava Krstića i Arhitektonski fakultet Univerziteta u Beogradu),
- Куртовић, И. (1962). “Галерија спомен збирке Павла Бељанског”, *Архитектура урбанизам*, бр.17, Београд, стр.11-15.
- Kubeš L. (1963), “Centar Kumanova”, *Arhitektura urbanizam* br.20, Beograd, str. 26.
- Kucina, B.(1962). “Konkursi: centar u Paraćinu“, *Arhitektura urbanizam*, Beograd br.24.
- Лазић Г. (1995). “Историја и архитектура објеката на Тргу Светог Ђорђа у Ужицу”, *Ужички зборник*, бр 24, Ужице, стр. 165-176.
- Lawrence, H.(1973) *Grdovi [Cities]*, Građevinska knjiga, Beograd.
- Леко, Д. (1952) “Остендорфова теорија архитектонског пројектовања”, *Зборник Архитектонског факултета 1951-1952*.
- \*Le Corbusier, (1965). *La charte d Athenes, Aatinska povelja*, Beograd. (prvo izdanje 1943.)
- Le Corbusier, (1999). *Ka pravoj arhitekturi*, Građevinska knjiga, Beograd.
- Le Corbusier, (2002). *Modulor*, Nikšić, Jasen, Lisina. (prvo izdanje 1951.)
- Le Corbusier, (2008). *Putovanje na istok*, KARPOS, Loznica. (prvo izdanje 1966.)
- \*Lewis, Mumford ,(1988). *Grad u historiji*, Naprijed, Zagreb (The city in history prvo izdanje 1961.)
- Lynch, K. (1960). *The image of the City*, MIT, London.
- Maksimovic, B. (1938). *Urbanizam u Srbiji*, Beograd.
- Maksimovic, B. (1980). *Urbanizam*, Naučna knjiga, Beograd. [Prvo izdanje 1957.]
- Максимовић, Б. (1962). *Урбанизам у Србији*, Грађевинска књига Београд.

- Максимовић, Б. (1968). “О вези научно-истраживачког, стваралачког и педагошког рада у области архитектуре и урбанизма”, *Универзитет данас*, Београд, БРОЈ 6 година 9 јун 1968. Стр. 61-64.
- \*Мандић, С. (1953). “Неготин”, у *Градови и насеља у Србији*, Урбанистички завод НР Србије, уредник Михаило Митровић, Научна Књига, Београд, стр.47-55.
- \*Мандић, С. (1954). „Реконструкција једног блока у Београду“, *Преглед архитектуре*, стр. 40-41.
- \*Мандић, С. (1959). “Градски Трг у Титовом Ужицу, функција и композиција архитектуре простора, расматрања, паралеле, огледи”, хабилитациони рад, Архитектонски факултет, Београд.
- \*Мандић С. (1960). “Функција и композиција архитектуре простора...” у Миливојевић Д. (2014), *Између искорака и помирења, архитектура Станка Мандића*, Графичар, Ужице, стр. 113-177.
- \*Мандић, С. (1962). „Проблеми савременог у заштити наслеђа, Призрен студија за генерални план”, Београд, -манускрипт, заоставштина арх. Мандића, 54 куцане стране.
- Мандић, С. (1967). “Призрен – оновременост и наслеђе”, реферат са 7. Саветовања конзерватора Југославије.
- \*Маневић, З. (1982) Велика награда архитектуре, (1983). Савез архитеката Србије, ПАНТОВИЋ публикацију приредио Зоран Маневић
- \*Маневић, З. (1983). Велика награда архитектуре, (1983). Савез архитеката Србије, МАНДИЋ публикацију приредио Зоран Маневић, награда додељена 1983.
- Маневић, З. (1989). *Архитект Милан Злоковић*, Институт за историју уметности, Музеј савремене уметности, Београд.
- Маневић, З. ред.(2008). *Лексикон неимара*, Грађевинска књига, Београд.
- Marangoni, M. (1953). *Saper Vedere, come si guarda un'opera d'arte*, Officine Graffiche Aldo Garzanti, Milano.
- Марић, Д. (2011). “Развојни токови у Српској архитектури од 1945. до 1961. Године”, *Архитектура и урбанизам*, бр.33, Београд, стр. 3-15.
- Марковић, М. (1968). “Друштвена улога универзитетских наставника”, *Универзитет данас*, Београд, БРОЈ 3-4 година 9 април 1968., стр 99-104.
- \*Марковић Ж. (2009), *Цар&градски мemento*, Историјски архив Ужица, Ужице.
- Мацура, В., *Српска варош Ужице (1863-1914)*.
- \*Миленковић, Б. (1962). “Трг Партизана у Титовом Ужицу”, *Архитектура урбанизам бр.13*, Београд, стр.4-10.
- \*Milenković, B.(1960). “Jedan ne završen blok”, *Arhitektura urbanizam* бр.3, Beograd, str. 12-15.
- Milenković B (1965) “Urbanistički planovi i gradska kuća u Kraljevu“, *Arhitektura urbanizam*, br.33/34, Beograd, str. 23-27.
- \*Milivojević D.(2012).“Some aspects of compositional and artistic value of stone-processing on Partisan square in Uzice”, *2nd International conference “Harmony of nature and spirituality in ston”*, 15-16 March, Kragujevac, Serbia, p.129-136.
- Milivojević, D.(2012). „Some aspects of architectural composition“, *12 iNDiS 2012 International Scientific Conference, Novi Sad, Serbia, 28-30 November 2012*. BOOK OF ABSTRACT ISBN 978-86-7892-451-4 UDK: 721 COBISS.SR-ID 275458567, p 158, elektronsko izdanje zbornika PROCEEDINGS, SCIENTIFIC CONFERENCE, ISBN: 978-86-7892-453-8, rad u celini (p. 874-883).
- \*Milivojevic, D. (2013). “Out of The building History of the building history of the Partisan Square in Uzice”, *Izgradnja*, Beograd, str.314-328.
- \*Миливојевић Д. (2014). *Између искорака и помирења, архитектура Станка Мандића*, 2014, Графичар, Ужице.
- \*Миливојевић Д. (2014).“Трагање за аутентичношћу”, текст у монографији *Између искорака и помирења, архитектура Станка Мандића*, (2014, Графичар, Ужице) стр.17-47.

- \*Milivojević, D. (2016). “Estetički diskursi profesora, arhitekta Stanka Mandića”, *Theoria* 3/2016, Beograd, str.128-158.
- Milivojević, D. (2016). ” The architect Stanko Mandić’s works in the City of Užice, a brief review” SED, Užice, p. 3.1-3.13.
- Милић, Б.(1962). “Урбанистичко решење Трга код сахат куле у Подгорици”, *Архитектура-урбанизам*, Београд, бр.13, стр.33.
- \*Minić, O. (1950). “O gradskim centrima i centrima gradskih rejona”, u Krstić, *Atinska povelja i misao arhitekata i urbanista FNRJ 1950-ih*, Beograd, str. 190-204.
- \*Minić, O. (1960). “Razvitak, struktura i centri malih gradova”, rukopis doktorske disertacije, Biblioteka arhitektonskog fakulteta, Beograd, signatura: 1469/604.
- Минић О. (1951). “Реконструкција централног дела Београда”, у *Урбанизам Београда* 14.1982/66-67 стр. 193-207.
- Minić, O.(1961). “Vrednost nasleđa u savremenom gradu“, *Arhitektura urbanizam*, broj 13, Beograd, str. 32-34.
- Minić, O.(1961). “Novi društveni centri“, *Arhitektura urbanizam*, Beograd, broj 13 str. 3.
- Minić O.(1962). “Rekonstrukcija centra Prilepa”,*Arhitektura urbanizam*, Beograd, broj 13, str. 22-24.
- Minić, O. (1967). „Funkcija i uloga naselja u regionu“, *Arhitektura urbanizam*, Beograd, broj 43, str. 39-42.
- Minić, O.(1969). “Dom kulture u Novoj Varoši“, *Arhitektura urbanizam*, Beograd, broj 60, str. 66-67.
- Mirković, B. (?). “Ruma idejno rešenje bloka C-4 sa gradskim trgom i spomen obeležijem”, *Arhitektura urbanizam*, Beograd, broj 78/79, str. 25-27.
- Митровић, М. Уредник, (1953). *Градови и насеља у Србији*, Урбанистички завод НР Србије, Научна књига, Београд.
- Митровић, М. (1962). “Конкурс за урбанистичко решење центра у Лесковцу”, *Архитектура-урбанизам*, Београд, бр. 14, стр. 42.
- Morani S. (2014). “Public Spaces, private Spaces, and the Right to the city”, *International Journal of E-Planning Research*, p 51-65.
- Norberg, Schulz Christian,(1971). *Existence, space & architecture*, Studio Vista London.
- \*Norberg, Schulz Christian, (1975). *Egzistencija prostor arhitektura*, Građevinska knjiga, Beograd.
- Najdhardt, J. (1971). “Gradski centar i njegov ambijent kao prostorno-plastični fenomen“, *Arhitektura urbanizam*, broj 63, Beograd, str. 38.
- Недељковић, Марко, (2000). *Недоглед икарије, Антологија методолошке грађе*, Никола Николић, Крагујевац.
- Несторовић Б. (1952) “Законитости у успону архитектуре и њеној декаденцији” *Зборник Архитектонског факултета 1951-1952*.
- Остојић и други (1962). “Урбанистичко решење новог насеља и центра Мајданпека” *Архитектура-урбанизам*, Београд, бр.13.
- \*Otero Palios, Jorge, (2010). *Phenomenology and the rise of the postmodern*, University of Minesota Press.
- Pantović M. (1950). “Evolucija i problematika savremenog pozoriša”, u Krstić, *Atinska povelja i misao arhitekata i urbanista FNRJ 1950-ih*, str.132-138.
- Пантовић, М. (1953). “Сремска Митровица”, у Митровић, М. уредник, *Градови и насеља у Србији*, Урбанистички завод НР Србије, Научна књига, Београд, стр. 187-190.
- Пантовић, М. (1962). “Сајам технике у Београду”, *Архитектура урбанизам*, бр 14 стр.33-51.
- \*Пантовић, М. (1964). “Визионарска архитектура и нови видици”, *Архитектура урбанизам*, бр 25 стр. 48-50.



- Пантовић, М. (1965). “Атеље – Rue de Se`vres 35”, *Архитектура урбанизам*, бр 35-36, Београд, стр. 80-81.
- Перовић, М. (2003). *Српска архитектура 20. века*, Архитектонски факултет Универзитета у Београду.
- Petrović, Z. (1963) “Trg republike“, *Архитектура урбанизам* br.21, Београд, стр. 30-36.
- \*Петровић, З. (1966). “Зграда поште у Титовом Ужицу”, *Архитектура урбанизам*, Београд, бр.40 стр.27-30.
- \*Petrović, Z. (1973). “Život i delo Ive Kurtovića (1910-1972)“, *Архитектура урбанизам* br.73, Београд, стр. 9-20.
- Поповић М. (1995). *Ужички град*, Археолошки институт Београд, посебна издања и Историјски архив Ужице.
- Публикована дела послератне Југословенске архитектуре, (1967). *Архитектура урбанизам*, бр.47, стр. 45-56.
- Путар, Р. (1961). “Смисао и могућност споменика”, *Архитектура урбанизам*, бр.10, Београд.
- Радовић, Р. (1967). “Анкета о послератном развоју архитектуре Југославије”, *Архитектура урбанизам*, бр.47, Београд, стр. 29-42.
- Radović, R.(1979). „Nikola Dobrović ili o povećanju s vremenom“, *Urbanizam Beograda*, Zavod za planiranje razvoja grada Beograda, godina XI, broj 52, str.18-29.
- Ранђеловић С. “Грађевинско предузеће Златибор –Ужице у сећањима (1-20)”, *Вести*, фељтон започет 27. фебруара 2015. Ужице, приредила новинар *Вести* Д.Цвијовић.
- Регистар градитеља, (1967). *Архитектура урбанизам*, бр.47 стр.56-58.
- Reichek, J.(1961). “Misli o projektovanju gradova”, *Архитектура-урбанизам*, Београд, стр.39-40.
- Ristić S.(1983.) “Trg maršala Tita u Valjevu“, *Архитектура урбанизам*, Београд, стр. 30-31.
- Rossi, A. (2008). *Архитектура grada*, Грађевинска књига, Београд.
- Свобода, Ј. (1962). “Карађорђево трг у Земуну”, *Архитектура-урбанизам*, Београд.
- Седмојулска награда Милораду Пантовићу (1966). *Архитектура урбанизам*, бр.38, стр.62.
- \*Sedlar, S. (1960). “Velenje naš novi grad”, *Архитектура урбанизам*, Београд, br. 1 str. 13.
- Selinkić, S. (1990). “The Poetry of Monuments“, *World Architecture*, London, 28-36.
- Selinkić, S. (2004). “Svetlana-Kana Radević (1937-2000) HOMMAGE“, *Montenegrin eco-logic lab, interfaces between Architecture and the Environment*, National Museum of Monte Negro, Cetinje, 96-97.
- S.M. (1968). “Trg radničkog saveta u Nišu“, *Архитектура урбанизам*, Београд, br. 49-50, str. 105.
- Smithson, Alison & Peter,(1967). *Urban structuring*, Studio vista, London.
- Stojanović, B. (1950). “Neke postavke o budućem gradu i opštezemaljskom planiranju“, u Krstić *Atinska povelja i misao arhitekata i urbanista FNRJ 1950-ih*, Београд, стр.173-189.
- Stojanović B. (1961). “Spomeničko obeležavanje značajnih događaja naše revolucije” *Архитектура урбанизам* br. 10, Београд.
- Стојиљковић, М. (1966). Трг расинских партизана у Крушевцу, *Архитектура-урбанизам*, Београд, бр.39, стр.3-6.
- Стојковић, А. (1969). “Просветитељска естетика Доситеја Обрадовића”, *Универзитет данас*, Београд, БРОЈ 6 Година 10 јун 1969, стр. 138-152.
- Стојсављевић, Ристановић, Ђерчан (2010). “Одређивање времена постојања српских средњовековних градова и тргова”, *Зборник радова Департамента за географију, туризам и хотелијерство* 39/2010., Технички факултет, Нови Сад, стр. 52-65.
- Тепина, М. (1961). “Споменици наше епохе”, *Архитектура урбанизам*, бр.10, Београд, стр.46.
- Todorović, M. (2012). “Land Onership in Serbia under the Hatisheriffs of 1830 and 1833”, *Zaštita ljudskih i manjinskih prava u evropskom prostoru*, LXII (2012), str. 463-478.

- Узелац, М. (2003). *Историја филозофије 1 и 2*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац.
- \*Узелац, М. (2009). *Феноменологија*, Нови Сад: Верис.
- *Форум+* бр. 50, 06/2005 ISSN 1451-6578, Савез архитектата Србије.
- Frempton, Kenet(2004). *Moderna arhitektura, kritička istorija*, Orion art, Beograd.
- Heideger, М. (1988). *Bitak i vrijeme*, Naprijed Zagreb.
- \*Heler, А. (1978). *Svakodnevni život*, Nolit Beograd.
- Нићкоќ, Дџонсон,(1989). *Internacionalni stil*, Грађевинска књига. [Prvo izdanje 1931.]
- Цигановић А. (2013). “Изградња Трга Партизана у Ужицу: између идеје савремености и несавремености”, *Изградња*, год. 67, бр.11- 12, Београд, стр. 486-497.
- Colin Rowe, Fred Koetter, (1988). *Grad kolaž*, Грађевинска књига, Beograd.
- Crosby, Theo, (1965). *Architecture: city sense*, Studio Vista London.
- Cullen, G. (1990). *The concise townscape*, Грађевинска књига, Beograd.[Prvo izdanje 1961.]
- Čarls, Dženks,(1986). *Moderni pokreti u arhitekturi*, Грађевинска књига, Beograd.
- Šlajmer, М. (1965). Trg revolucije u Ljubljani, *Arhitektura-urbanizam*, Beograd, br. 29.
- Посебан извор је 63. број ревије *Архитектура урбанизам* “Градски центри” из 1971. године.

Н.Н.

“Konkurs za urbanističko rešenje centralnog gradskog prostora Kraljeva” *Arhitektura urbanizam*, Beograd (1974), br. 70-72.

”Rekonstrukcija bloka u centru Zemuna” *Arhitektura urbanizam*, Beograd, (1962) br. 14.

“Terazijska terasa” *Arhitektura urbanizam*, Beograd, (1963) br.21.

“О карактеристикама првонаграђеног пројекта на конкурсy за уређење Трга Републике у Београду”, *Преглед архитектуре*, Београд (1955-1956) бр. 4-5.

- \*Das Werk, Chronik Nr.9 1963 str.193-197, Architecture in Jugoslawien II, 50/1963.
- “Place des Partisanes, Titovo Uzice, Yugoslavie” (1964), *L'Architecture d'aujourd' hui*, No 112 Fevrier, mars 1964.

### 3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

У оквиру рада на докторској дисертацији кандидат мр Дејан Миливојевић је применио више истраживачких метода у циљу провере заснованости постављених хипотеза. Основна хипотеза поставља оквир истраживања дијахронијски кроз широк референтни теоријско-стручно-историјски паспарту са циљем да се истраже специфичности естетске и функционалне парадигме примењене на Тргу партизана у Ужицу. Та парадигма је, према кандидату, двојно критички заснована: и према традиционалном и према модернистичком граду. Општа научна метода помоћу које је истраживање структурирано је *дедуктивно-теоријска* а из ње су произишле историографска, непосредна теоријска (теренско истраживање), биографска, аналитичко-компаративна. Примењене методе су усмерене на критичку анализу садржаја предмета рада, компаративне анализе, метод логичке аргументације.

У првом делу дисертације, *Реконструкција житне пијаце у Ужицу: приказ и анализа планова*, доминирају општа историографска метода, метода анализе планске документације, метода анализе библиографских јединица и архивске грађе. Општи историографски метод примењен је у уводном делу (1.1) у коме се описују дешавања у струци периода (1945-1951) затим општа историја Ужица и први регулациони план за уређење вароши(1891). (подцелине 1.2 2-1.2 5) Планска и пројектна документација, која је

предмет рада поглавља 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, анализирана је следећим секундарним методама: 1) функционална анализа, 2) програмска анализа, 3) конструктивна и технолошко-техничка анализа, 4) анализа односа пројекта и природног окружења, 5) анализа односа пројекта према грађеном окружењу, 6) анализа обликовне и естетске парадигме. Закључци анализа дати су 1) дескриптивно и табеларно, 2) увидом у оригинална планска и пројектна документа. Пратећи документациони материјал ове главе су прилози [1-3, 6-9, 11-115, 17-25, 29-44] Закључак анализе историје и трансформације простора Трга партизана у контексту града Ужица приказан је у прилозима [44 и 58].

У **другом делу**, Реализација и естетика архитектуре Трга партизана у Ужицу, коришћено је неколико метода. У **првом поглављу** другог дела, Исходи урбанистичких пројеката и планова за Трг партизана у Ужицу (1946-1965), искључив је метод обраде архивске грађе из чега су проистекле значајне чињенице на основу којих су спроведене анализе у наредним поглављима. Чињенице су дате у форми текстуалних описа аргументованих низом напомена и прилога. Напомене (44-58), прилози [49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57]. У **другом поглављу друге** главе, *Естетика, композиција и функција архитектуре Трга партизана*, коришћен је претежно теоријски метод анализе библиографске грађе као претпоставка синтези примењеној у закључку поглавља. У том поглављу апсолвирана је теоријска парадигма нових друштвених центара проистекла из поставки ондашњих архитеката и урбаниста Максимовића, Минића, Богојевића, Стојановића, Мандића и других који су о томе реферисали у периодици, књигама, рукописима и зборницима конгреса. Видети напомене (59-62). У другом делу овог поглавља анализирани су појединачни објекти изграђени на Тргу партизана. У овом делу примењене су следеће методе: 1) функционална анализа, 2) програмска анализа, 3) конструктивна и технолошко-техничка анализа, 4) анализа односа пројекта и природног окружења, 5) анализа односа пројекта према грађеном окружењу, 6) анализа обликовне и естетске парадигме. Резултати су дати кроз текстуалне описе, коментарисања и позивања на примарне или секундарне изворе и прилоге [20, 23, 24, 40, 41, 42, 43, 49, 51, 56, 59, 60, 61, 64, 66] који су неодвојиви део текстуално описаних теоријских опсервација и закључака. **Треће поглавље** посвећен је индивидуалним различитостима и ауторским идеалима архитеката Мандића, Радевићке и Пантовића. Примењена је биографска метода која је спроведена путем анализе библиографских извора као што су лексикони, интервјуи, реферати и научни радови поменутих аутора уз ослањање на примарне и секундарне изворе. Као ослонац за извођење закључака послужили су претходно наведени прилози као и напомене (67-73).

**Трећи део** су завршна разматрања и закључак. Метод примењен у првом поглављу овог дела, *Реконструкција центра Ужица у контексту референтног периода*, је компаративни при чему се упоређују пројекти нових, планираних или реализованих, друштвених центара на територији СР Србије и СФРЈ. Циљ је да се утврди трансформација идеје реконструкције центра града и главног градског трга током периода 1950-1980. Трг партизана је својеврсна парадигма другог периода развоја идеје нових друштвених центара који је отпочео током опште еманципације друштва након 1950. када се одустаје од манифестационих тргова и приступа савременој концепцији градских простора који обједињују различите многобројне јавне функције са манифестационим и меморијалним слојевима. Доказано је да је таква идеја била развијана и да је већина тадашњих пројеката пратила ту естетску и програмску парадигму. На самом крају развоја друштвеног центра епохе социјализма, његов програм остао је не промењен али се развијала нова естетика која је била усмерена на социјално интерактивне амбијенте па су форме више истицале

амбијенталност него монументалност. Компаративна метода подупрta је ширим изводима – теоријским разматрањима и графичким прилозима о градским центрима периода (1950-70). Споменути извори шире су описани и разматрани у напоменама (74-76).

Закључак је синтетички и прегледни резиме преломних историјских и стручних извора важних за реализацију и пројектовање трга партизана. Метода формулисања закључака је деуктивно-теоријска и историјска.

#### 3.4. Применљивост остварених резултата

Резултати истраживања спроведени у докторској дисертацији могу имати примену:

- као прилог за научна истраживања у области критике и естетике јавних простора социјалистичког периода;
- као стручни и методолошки оквир за даља усмеравања приликом израде урбанистичких и архитектонских решења и реализација намењених унапређењу и рестилизацији градског центра Ужица,
- као историјски фактографски документ на основу кога се могу јасно и документовано разумети догађаји и последице тих догађаја на пројекат и реализацију Трга партизана;
- као синтетизовани приказ развоја примарних урбанистичких стратегија и планова за модерно Ужице, дисертација може имати значаја за валоризацију ранијих планских идеја у будућим плановима развоја градског подручја Ужица,
- као значајан материјал за даље проучавање дела архитеката Ружице Илић, Миладина Прљевића, Станка Мандића, Милорада Пантовића.

#### 3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

Докторска дисертација указује да кандидат влада истраживачким методама и теоријским знањима из области урбанистичке теорије, урбанистичке историје и естетских дилема периода послератне реконструкције и изградње градова. У дисертацији су уочене способности кандидата да у комплексним процесима препозна проблем истраживања, да у односу на њега примени теоријске поставке, да у односу на њих одреди одговарајући истраживачки контекст и одабере адекватне истраживачке методе.

У теоријској елаборацији и аргументацији посебно су препознате способности кандидата да успоставља релације између теоријских поставки из области архитектуре и урбанизма и друштвених наука, са налазима и практичним резултатима и ефектима урбанистичког пројектовања и планирања и усмерава их ка извођењу општих и специфичних закључака од значаја за предмет истраживања.

На основу детаљног увида у дисертацију, стиче се уверење да кандидат осим постигнутих практичних резултата поседује потребна знања и вештине за успешно бављење научним радом у области урбанизма и на тај начин доприноси развоју савремене урбанистичке теорије и унапређењу праксе.

Значајан показатељ способности кандидата за самосталан научни рад је један рад из области дисертације публикован у међународном часопису М24, 20 радова објављених у зборницима међународних научних скупова, 3 рада објављена у зборницима националних скупова и 12 радова објављених у научним часописима.

## 4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

### 4.1. Приказ остварених научних доприноса

Комисија сматра да докторска дисертација кандидата мр Дејана Миливојевића доприноси развоју научне области архитектура и урбанизам.

Остварени научни допринос ужој научној области урбана обнова је у формулисању новог приступа разумевања процеса пројектовања и трансформације отворених јавних простора изграђених у периоду после Другог светског рата, у промењивим друштвено-економским оквирима. У ужем смислу, истраживање је допринос дисциплини урбаног дизајна, јер је усмерено на историјском разматрању обликовања јавних простора, естетици и функцији, а које у одређеној форми може бити примењено и изван проблематике којом се бави дисертација. Засновано је на принципима синтезе кључних друштвено-економских фактора са утврђеним принципима естетике, као и примене ових сазнања на конкретном простору.

У теоријској елаборацији и аргументацији посебно су препознате способности кандидата да анализира и успоставља релације теоријских поставки из области урбанистичког планирања и друштвених наука, са налазима и практичним резултатима и ефектима планирања и усмерава их ка извођењу општих и специфичних закључака од значаја за предмет истраживања. Научно-теоријски допринос дисертације у области архитектуре и урбанизма је преиспитивање концепта отворених јавних градских простора грађених и трансформисаних у периоду друге половине двадесетог века, у контексту савремених теорија о урбаној комплексности, као и критичкој анализи до сада не истражене документације и извора који се односе на конкретан градски трг у Ужицу. Истраживање доприноси реконцептуализацији тумачења процеса пројектовања и карактера отвореног јавног градског простора у контексту друштвених и просторних теорија о релацијама друштвено-економског оквира у тренутку када је интервенција планирана, просторне форме и локалних условљености.

Кандидат је остварио и научни допринос методологији истраживања, јер је кроз узорно постављену структуру рада показао да је у потпуности савладао различите методе примењиве у научном раду. Посебно треба издвојити три области у којима су до изражаја дошле његове способности искусног истраживача. То је прво, способност одабира и интерпретације података из извора и литературе, што му омогућава да формира солидну подлогу на којој ће градити своје истраживање. Друго је, доследна примена научних метода и темељан рад у прикупљању грађе и релевантне документације везане за предмет рада, те аналитичан, прецизан и објективан приступ проблему који обрађује. Треће је јасно постављање принципа и критеријума на основу којих ће доносити своје закључке и вредновање. Посебан допринос је у успостављању аналитичког апарата, у форми универзално препознатљивих принципа конфигурација отворених јавних простора, који је могуће применити у истраживању других јавних отворених градских простора.

Практични допринос дисертације налази се у дефинисању стручног и методолошког оквира за даља усмеравања приликом израде урбанистичких и архитектонских решења и реализација намењених унапређењу и реконструкцији како градског центра Ужица тако и његовог главног трга као кључног места свакодневног живота и социјализације.

Предмет дисертације је одабран и са тежњом да се фокус истраживања и стручне имагинације прошири и на јавне просторе суседства и градске периферије. У том смислу, дисертација је допринос научној и стручној реартикулацији периферних јавних простора

суседства и потврди њихове важности као структуралних елемената простора и територија и кључних места свакодневног живота и социјализације. У контексту истраживања о урбанизму и архитектури града Подгорице, ово истраживање је прво истраживање историје планирања суседстава колективног становања и прво истраживање у функцији њихове регенерације.

#### 4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Остварени научни резултати истраживања су:

- успостављене историјске и теоријске релације између кључних концепата и фактора, кључних за формирање урбанистичких планова и пројеката у другој половини двадесетог века, а нарочито отворених градских простора;
- дефинисање универзалног аналитичког апарата за утврђивање карактеристика и вредности јавних градских простора изграђених у другој половини 20. века;
- критички историјски преглед основних одредница у урбанистичком планирању и пројектовању у контексту планирање и пројектовања градског трга у другој половини 20. века;
- дефинисани сет урбаних образаца за редизајн отворених јавних простора, са фокусом на градски трг, постављен на основу теоријских сазнања о релацији просторне конфигурације и друштвених процеса, као и резултата примене на студији случаја.

Остварени научни резултати који припадају теоријском и методолошком доприносу су универзално примењиви и упоредиви у ужем научном контексту и поменути дисциплинама. Примењивост и могућност провере резултата истраживања произилази из примене научно признатих аналитичких метода и техника истраживања релације између просторних карактеристика и друштвено-економских оквира. Уколико би се применили у пракси урбане обнове резултати и предлози произашли из истраживања представљали би методолошки и концептуални помак.

С обзиром да Трг партизана у Ужицу представља једну од најзначајнијих модерних урбаних целина двадесетог века у Србији, његово научно истраживање има вишеструку оправданост, пре свега, јер је тиме овај комплекс добио своје прво детаљно и научно утемељено објашњење и, стога, одговарајуће место у историји и теорији архитектуре у Србији. С друге стране, дисертација доноси нове увиде у интелектуалну и мисаону основу критике модерне парадигме у архитектонско-урбанистичком пројектовању и тиме отвора ширу научну и стручну расправу о теоријским изворима процеса пројектовања, односно о релацијама између опште теорије и праксе архитектонског пројектовања.

#### 4.3. Верификација научних доприноса

(М 24) Milivojević, D. (2016). “Estetički diskursi profesora, arhitekta Stanka Mandića”, *Theoria* 3/2016, Beograd, str.128-158.

(М 51) Milivojevic, D. (2013). “Out of The building History of the Partisan Square in Užice”, *Izgradnja*, Beograd, str.314-328.

(М 40) Миливојевић, Д., уредник, (2014). *Између искорака и помирења, архитектура Станка Мандића*, 2014, Графичар, Ужице. У монографском зборнику објавио је есеј под насловом “Трагање за аутентичношћу”, стр.17-47.

(M33)

- Milivojević, D. (2016). "The architect Stanko Mandić's works in the City of Užice, a brief review" SED, Užice, p. 3.1-3.13.
- Milivojević D. (2012). "Some aspects of compositional and artistic value of stone-processing on Partisan square in Užice", *2nd International conference "Harmony of nature and spirituality in stone"*, 15-16 March, Kragujevac, Serbia, (p.129-136).
- Milivojević, D. (2012). "Some aspects of architectural composition", *12 iNDiS 2012 International Scientific Conference, Novi Sad, Serbia, 28-30 November 2012.*, ISBN: 978-86-7892-453-8, (стр. 874-883).

## 5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Докторска дисертација кандидата мр. Дејана Миливојевића презентује резултате научног истраживања на целовит, структурално јасан, документован и логички аргументован начин. Теоријски основ дисертације и одабрани сет научних метода одговарају постављеним истраживачким питањима и хипотезама истраживања. Дисертација је произвела резултате који потврђују постављени систем хипотеза. Докторска дисертација показује да је кандидат овладао различитим теоријским основама и методолошким приступима научног истраживања и показао да поседује потребна знања и вештине да доследно спроведе самостална научна истраживања и дође до резултата који представљају допринос у области Архитектуре и Урбанизма и уже научне области урбане обнове.

Комисија посебно истиче научни допринос тезе у области урбанизма, резултате у домену теоријског и методолошког научног доприноса и могућност примене методологије и налаза истраживања у пракси, односно урбаној обнови.

Имајући у виду целокупан научно-истраживачки опус кандидата, садржај докторске дисертације и оцене изнете у овом Извештају, Комисија доноси позитивно мишљење о докторској дисертацији у целини и закључује да дисертација садржи значајан допринос у области архитектуре и урбанизма, и са задовољством предлаже Наставно-научном већу Архитектонског факултета Универзитета у Београду да се кандидату мр. Дејану Миливојевићу одобри јавна одбрана докторске дисертације под називом "ПРОЦЕСИ ПЛАНИРАЊА, ПРОЈЕКТОВАЊА И ГРАДЊЕ УРБАНЕ ЦЕЛИНЕ ТРГА ПАРТИЗАНА У УЖИЦУ".

У Београду, 27.03.2018. године

### Чланови Комисије

---

др Александра Ђукић, ванредни професор, ментор  
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

---

др Ева Ваништа Лазаревић, редовни професор  
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

---

др Слободан Селинкић, редовни професор  
Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука